

AYNI DÖNEMDE YAZILMIŞ ANTOLOJİK İKİ TEZKİRENİN (SİLAHDÂR-ZÂDE TEZKİRESİ VE ŞEFKAT TEZKİRESİ) BENZERLİĞİ ÜZERİNE

Ramazan DURAN¹

Özet

Çalışmamız, 17. yüzyılda Türk edebiyatının Anadolu sahasında Kaf-zâde Fâizî'nin Zübdetü'l-eş'âr isimli eseri ile başlayan antolojik tezkire geleneğinin devamı niteliğinde olan Silahdâr-zâde Mehmed Emin'e ait Tezkire-i Silahdâr-zâde ile Şefkat-i Bağdâdî'nin Tezkire-i Şefkat'î arasındaki olağan dışı benzerliğe dikkat çekmeyi amaçlamaktadır. Aynı dönemde yaşayan iki müellifin eserlerine aldıkları şair biyografilerinin ve şiir örneklerinin birkaçı istisna aynı olması izahı güç bir durumdur. İki eser arasındaki fark bir eserin iki nüshası arasındaki fark kadardır. Bu durum bizi tezkirelerden birinde günümüz çalışmalarında da zaman zaman rastlanan bir intihalin olduğu sonucuna götürmektedir.

Çalışmaya kaynak olarak Silahdâr-zâde tezkiresi üzerine Ramazan Duran ile Halil Çeçen'in birlikte hazırlamış oldukları Silahdâr-zâde Mehmed Emin Efendi, Tezkire-i Silahdâr-zâde (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin) isimli eser ile Filiz Kılıç'ın Şefkat tezkiresi üzerine hazırladığı Tezkire-i Şu'arâ-yı Şefkât-i Bağdâdî isimli çalışma ve Murat Önder'in Afyon Kocatepe Üniversitesi'nde yüksek lisans tezi olarak çalıştığı Şefkat ve Tezkire-i Şu'arâ'sı esas alınmıştır. Bildiriye konu olan her iki eser de İsmâil Belîğ'in milâdî 1727 yılında telif etmiş olduğu Nuhbetü'l-âsâr Li-zeyli Zübdetü'l-eş'âr isimli eserine zeyl olarak yazılmış olup elifba sırasına göre tasnif edilmiştir.

Bildiride biyografik bilgilerden hareketle iki eser arasındaki benzerlik/aynîlik ifade edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Şairler Tezkiresi, Müntehabât-ı Eş'âr, intihal, Nâşid İbrahim Beg, Silahdâr-zâde, Şefkat.

SIMILARITIES OF THE TWO ANTHOLOGIC TEZKİRES (SİLAHDÂR-ZÂDE'S TEZKİRE AND ŞEFKAT'S TEZKİRE) WRITTEN AT THE SAME PERIOD

Abstract

This notification aims to take attention to the unusual similarities between the Tezkire-i Silahdâr-zâde which belongs to Silahdâr-zâde Mehmed Emin (the continuation of the anthological logic, beginning with Kafzâde Faiz's Zübdetü'l Eş'âr in the Turkish Literature on the 17th Century) and Tezkire-i Şefkat which belongs to Şefkat-i Bağdâdî. Approximately both of the work's authors lived at the same period. Both of the Authors, who lived at the same period, almost use the same poets and these poet's poems in their Works and it is difficult to explain this situation. Except for the poets and poems, wording, sentences and words that the author used while they are giving the poet's biographies are exactly the same and it makes the problem more and more difficult. This fact leads us to the conclusion that there can be the possibility of the plagiarism in one of this Tezkire's, as it is sometimes encountered in today. It is interesting not to be noticed such an unusual similarity between these two Works till today.

Silahdâr-zâde Tezkire about the Silahdâr-zâde Mehmed Emin Efendi, Tezkire-i Silahdâr-zâde (research-critical text-directory) prepared by Ramazan Duran and Halil Çeçen and Şefkat and it's Tezkire-i Şu'ara prepared by Murat Önder'in Afyon Kocatepe University as a Master are the sources of this Work. Both of the Works in the notification are written as a supplement to the work Nuhbetü'l- asar Li-zeyli Zübdetü'l-eş'âr compiled by İsmail Belîğ in 1727 and two Works are classified according to alphabet order.

Key Words: Tezkire, Poet's Tezkire's, Plagiarism, Silahdâr-zâde, Şefkat, Nâşid İbrahim

¹Yrd. Doç. Dr., Gümüşhane Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, ramazanduran@yahoo.com.

GİRİŞ

Klasik Türk edebiyatı sahasında çalışan hemen herkesin bildiği üzere “tezkire”, Arapça “zîkr” kökünden türemiş bir kelime olup “hatırlanacak şey” anlamına gelmektedir. Tezkiretü’ş-şuarâ ise edebiyat tarihinde kullanılan bir terim olup şairlerin hayatı, eserleri ve sanatı hakkında bilgi veren ve onların hatırdâ tutulmasını sağlayan eser anlamına gelir. *Şairler etrafında yazılan tezkirelerin ilk örneği, Arap edebiyatında Muhammed b. Sallam el-Cumahî (ö. 865) tarafından tabakatü’ş-şuarâ adıyla verilmiş ve XII. asırdan sonra Fars edebiyatına geçmiştir* (İsen 2003: 24).

Türk edebiyatında “tezkiretü’ş-şuarâ” geleneğinin oluşmasına Fars edebiyatı örneklik etmiştir. Anadolu sahasındaki ilk örneklerde şairlerin biyografik bilgileri ağırlıklı olarak yer alırken daha sonraki dönemlerde tezkirelerin antoloji mantığına kaydığını, biyografik bilgilere daha az yer verilirken şiirlerden verilen örneklerin arttığını görmekteyiz. 17, 18 ve 19. yüzyıllar Türk edebiyatında antolojik tezkirelerin kaleme alındığı dönemlerdir.

Bildirimize konu olan her iki tezkireye kaynaklık eden eser Nâşid İbrahim Bey’in Muntehabât-ı Eş’âr isimli şiir mecmuasıdır. Şefkat, tezkirenin mukaddimesinde bu durumu açıkça ifade etmektedir². Silahdâr-zâde tezkiresinin mukaddime bölümü olmadığı için böyle bir kaydı göremiyoruz. Her iki tezkirede ortak olarak yer alan bazı ifadelerden Nâşid İbrahim’in şiir mecmuasında sadece şiirleri kaydetmediği, şiir ve şairlerle ilgili birtakım notlar da aldığı anlaşılmaktadır.

Silahdâr-zâde ve Şefkat ise Nâşid İbrahim’in şiir mecmuasına biyografik bilgiler ekleyerek mecmuayı tezkireye dönüştüren isimler olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Muntehabât-ı Eş’âr’a biyografik bilgileri adı geçen isimlerden hangisinin ilk olarak ilave ettiği kesin olarak bilinmemektedir. Günümüze kadar bu eserler arasındaki benzerliğe de tam olarak dikkat çekilmemiştir. İki eser arasındaki fark aynı eserin nüshaları arasındaki fark kadardır. Bu yüzden eserin müelliflerden yalnızca birine ait olduğu diğerinin ise eseri kendine mâl ettiği düşünülmektedir.

Burada adı geçen tezkirenin/tezkirelerin ortaya çıkmasında emeği geçen üç ismin biyografisi ve eserleri ile ilgili kısaca bilgi vermek istiyoruz.

1. Nâşid İbrahim Bey ve Eserleri

Nâşid İbrahim’in hayatı ile ilgili hem şu’arâ tezkirelerinde hem de diğer kaynaklarda bilgi bulmak mümkündür. Nâşid İbrahim, Ahmed Ratib Paşa’nın oğludur. 1162/1749 tarihinde Mora’da doğmuştur. Babasının 1175/1761’te vefatı üzerine İstanbul’a gelmiş ve Enderun-ı Hümâyun’a alınmıştır. Sultan III. Mustafa’nın ve I. Abdulhamid’in mabeynciliklerinde bulunmuştur. Bir süre sonra Abdulhamid Han, Nâşid İbrahim’e kapıcıbaşılık rütbesi vermiştir. 1203/1788’te Sultan III. Selim padişah olunca babasının adamı olarak tanıdığı Nâşid Bey’i İstanbul’a getirtip Sultan I. Abdulhamid’in kızı Emine Sultan’ın kethüdalığına tayin etmiştir. Nâşid Bey bu görev

² bkz. ÖNDER, M. (2006). Şefkat ve Tezkire-i Şuarâ’sı. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar. (s. 40-41)

getirildikten üç yıl sonra 1206/1791-92'de vefat etmiştir. Nâşid, Sultan III. Mustafa'nın Üsküdar'da yaptırmış olduğu Ayazma Camii'nin haziresine defnedilmiştir (Bursalı Mehmed Tahir 2000: c. II 461).

Silahdâr-zâde ve Şefkat'te, Nâşid'le ilgili aynı bilgiler yer almaktadır: “*Hadd-i zâtında zât-ı ma'ârif-simâtları cemî' ma'ârifde yegâne suhan-perdâz-ı şâ'ir-i mu'ciz-tırâz olup zâde-i tab'-ı ra'nâları meşhûr ve cümle 'indeinde makbûl ü müstahsen bir zât-ı 'âlî-kardur*” (Duran&Çeçen 2016: 259, Kılıç: 148).

Nâşid'in edebî şahsiyetinin teşekkülünde ilk etkili olan kişi babasıdır. Nitekim Müstakimzâde Süleyman Sadeddin Efendi bu tesire dikkat çekerek Nâşid'in üslubu hakkında “mevrûs-ı pederâne olan tab'-ı Râtib” ifadesini kullanır. Nâşid'in üslublarını beğenerek şiirlerini tahmis ve tanzir ettiği şairler, Fuzulî, Bâkî, İlhamî (III. Selim), Koca Ragıp Paşa, Sünbülzâde Vehbî, Şerîf Efendi, İhyâ Efendi, Vâhid Efendi, Tefvik Efendi, Hamîd ve Es'ad'dır. XVIII. Asır Klâsik Türk Şiiri'nde Sebki Hindî, hikemî üslûb ve mahallîleşme akımı etkili olan edebî anlayışlardır. Dolayısıyla bu üç üslûp Nâşid'in şiiri ve üslûbunda etkili olmuştur. (Alıcı 1998: 15)

Nâşid'in *Divan*'ı dışında *Müntehabât-ı Eş'âr* ve *Mecmuâ-i Kasâid* isimli iki şiir mecmuası vardır.

Nâşid hakkında 1998 yılında biri doktora ikisi de yüksek lisans olmak üzere üç çalışma yapılmıştır: Lütfi Alıcı, *Divan-ı Nâşid İnceleme-Tenkitli Metin* (doktora); Raziye Öztürk, *Nâşid İbrahim Bey Hayatı, Eseri, Edebî Kişiliği ve Divanının Tenkitli Metni*; Ömer Zülfe, *Nâşid Divanı (1749-1791)*.

2. Silahdâr-zâde Mehmed Emin ve Tezkire-i Silahdâr-zâde

Tezkire ve biyografik kaynaklar içerisinde Silahdâr-zâde Mehmed Emin'in hayatı ile ilgili sadece Sicill-i Osmânî'de kısa bir bilgi yer almaktadır. Sicill-i Osmânî'nin bildirdiğine göre müellifin baba adı Silahdâr Seyyid Mehmed Efendi'dir. Babası saray eşrafından olan Silahdâr-zâde'nin doğum tarihi ve yeri belli değildir. Silahdâr-zâde, Enderun'da yetişerek hicrî 1206/1791-92'de müderris olmuştur. 1230/1815'te havass-ı refia kadısı olup 1237/1821-22'de Mekke mollası olmuştur. 1242/1826-27'de İstanbul pâyesini almış ve 13 Zilhicce 1243'te (26 Haziran 1828) vefat etmiştir. Üsküdar Ayazma'da babasının yanına defnedilmiştir (Sicill-i Osmânî II, 473).

Hem Sicill-i Osmânî'deki bilgilerin azlığı hem de diğer kaynaklarda müellifin hayatı ve eserleri ile ilgili bir bilginin olmayışı bizi Silahdâr-zâde Mehmed Emîn Efendi'nin *Tezkire-i Silahdâr-zâde* dışında mensur ya da manzum herhangi bir eserinin olmadığı sonucuna götürmektedir (Duran&Çeçen 2016: 17).

Silahdâr-zâde Tezkiresi'nin biri İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'nde diğeri de Millet Kütüphanesi'nde olmak üzere iki nüshası bulunmaktadır.

Elimizdeki nüshaların her ikisinde de klâsik eser tertibinde bulunan “*besmele, hamdele, salvele ve sebeb-i te'lif*”i içine alan “*mukaddime*” bölümü bulunmamaktadır. İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi nüshası 1b'deki kayıta eserin Silahdâr-zâde'nin kendi döneminde yaşayan şairlerin kısa hâl tercümeleri ile birlikte şiirlerinden örnek vermek için kaleme aldığı ifade edilmiştir³. Silahdâr-zâde Tezkiresi'nde 125 şair madde başı olarak verilmiştir. Bu şairlerden Pertev Efendi ile Akif Efendi'nin biyografik bilgileri verilmemiş olup şairlere ait

³ İşbu tezkire tarzında olan mecmû'a-i nefisede mu'âşirîn olan şu'arâ-yı nâmdârların gâzelleriyle muhtaşarca terceme-i hâlleri beyân olınmışdır vallâhu'l-muvaffîk: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Nüshası 1b.

şiiirler ile yetinilmiştir. Haşmet Efendi ve Râtib Ahmed Paşa'nın ise biyografik bilgileri verilmiş ancak şiiirlerinden örnek/örnekler verilmemiştir.

Eserde yaklaşık olarak ölüm tarihleri 1752 ile 1823 yılları arasında değişen 125 şairin kısa hâl tercümeleri ile birlikte şiiirlerinden örnekler yer almaktadır.

3. Şefkat-i Bağdâdi ve Şefkat Tezkiresi

Hem kendi tezkiresinde hem de Fatîn'in Hâtimetü'l-eş'âr'ında yer alan bilgilere göre ismi Seyyid Abdu'l-fettâh'tır. Doğum tarihi bilinmemektedir. Kendi tezkiresinde Bihîşt-âbâd olarak nitelendirdiği Bağdat'ta doğmuş daha sonra Anadolu'ya gelmiştir. Bir süre Kırım hanlarının mâiyetine girmiş İstanbul'da Eflak ve Boğdan beylerinin yanlarında kâtiplik yapmıştır. Yaşlılık sebebiyle kâtiplik görevinden ayrıldıktan sonra İstanbul'da Boğaziçinde Kuruçeşme'deki evine inzivaya çekilmiş ve ilimle meşgul olmuştur. Üç dört sene hasta yattıktan sonra 1242/1826'da vefat etmiş ve Kuruçeşme mezarlığına defnedilmiştir (Çiftçi 1996: 279; Bursalı Mehmed Tahir 2000: 265).

Bursalı Mehmed Tâhir'in Osmânlı Müellifleri'nde bildirdiğine göre Şefkat'in tezkiresi dışında, *Divançe'si*, Yusuf Ziya Paşa'dan Alemdar Mustafa Paşa'nın sadrazamlığına (1808) kadar gelen sadrazamları yazdığı *Hadikatü'l-Vüzerâ Zeylî* ve mesnevi tarzında bir *Siyer-i Nebevî* manzumesi bulunmaktadır.

Tezkirede kendisini üçüncü şahıs olarak ele alıp mübalağalı bir şekilde övmesinin yanında tezkirede yer alan diğer şairlerin aksine kendi şiiirinden örnek olarak bir mülemmâyı tercih etmesi kişiliği hakkında önemli ipuçları vermektedir. Şefkat, tezkirede kendini şu mübalağalı ifadelerle över: "*Bogaziçinde Kuruçeşmede kûşe-gîr-i inzivâ olup erbâb-ı ma'ârifden 'adîmü'l-misâl zâhir ü bâtını ma'mûr bir zât-ı 'âlî-kadrdır ve ekseriyâ neşr-i 'ulûm ile meşgûldür ve zât-ı 'âlîleri kütüb-hâne misillü bir zât.*" (Kılıç: 80)

Şefkat'in beyanına göre hizmetinde bulunduğu Yahya Paşa-zâde Ali Paşa'nın düzenlediği bir toplantı sırasında 1206/1791-2 yılında ölen Enderunlu İbrahim Nâşid Bey ve kaleme aldığı Müntehabât-ı Eş'âr'dan övgüyle söz edilirken, paşa bu şiiirlerin şairleri hakkında bilgi toplayarak bir tezkire haline getirmeyi önermiştir. Ali Paşa'nın isteğini yerine getirilmesi gereken zevkli bir görev olarak telâkki eden Şefkat, bu tezkireyi yazmıştır (Kılıç: 3).

Şefkat'in tezkiredeki biyografisinde bulunan mülemma gazelden Arapça ve Farsça bildiği anlaşılmaktadır. Tezkirenin mukaddimesini süslü nesir üslubu ile kaleme alması onun nâsirlilik yönünün kuvvetli olduğunu göstermektedir.

Bildirimiz açısından önem arz eden müelliflerin hayatı, sanatı ve eserleri hakkında bilgi verdikten sonra üç ismin ortak yönlerine dikkat çekmek istiyoruz. Her üç isim de 18. yüzyılın ikinci dönemini beraber idrak etmiş, aynı dönemde yaşamış ve iyi eğitim almışlardır. Üç isim de devlet idaresinde çeşitli vazifeler görmüş, saray ve bürokrasi ile iç içe olmuşlardır. Bunlardan Nâşid İbrahim Bey hem dönemin padişahlarından gördüğü hususi alâka hem de şairlik kudreti yönüyle diğer iki isimden daha ön plandadır.

4. Silahdâr-zâde Tezkiresi ile Şefkat Tezkiresi Arasındaki Farklar

Her iki tezkirede yer alan şair biyografileri ile şiir örnekleri birçok yerde birebir aynıdır. Eserlerin genelindeki bu aynılığın yanında birtakım farklılıklar da bulunmaktadır. İki eser arasındaki temel farkları şu şekilde sıralayabiliriz:

Şefkat Tezkiresi'nde mukaddime bölümü bulunurken Silahdâr-zâde Tezkiresi'nin elimizde bulunan iki nüshasında da mukaddime bölümü bulunmamaktadır.

Eserler arasında dörder şair farklıdır. Şefkat Tezkiresi'nde olup Silahdâr-zâde Tezkiresi'nde yer almayan dört müellif; *Sâkıb, Zühdî, Şefkat-i Bağdâdî ve Yeksân*'dır. Yukarıda verilen dört ismin dışında eserde yer alan bütün isimler Silahdâr-zâde Tezkiresi'nde de yer almaktadır. Silahdâr-zâde Tezkiresi'nde yer alıp Şefkat Tezkiresi'nde yer almayan şairler ise *Fâzıl Efendi, Feyzu'llâh Efendi, Âkif Efendi (Hâtif) ve Mehemmed Efendi (Musîb)*'dir.

5. Silahdâr-zâde Tezkiresi ile Şefkat Tezkiresi Arasındaki Ortak Noktalar

Yukarıda ifade edilen farklılıkların dışında her iki eserin geri kalan kısımları genel olarak aynıdır. Bu aynılık bazı maddelerde hem lafız hem de manada iken bazı maddelerde sadece lafızdadır. Bu bölümde her iki tezkiredeki biyografik bilgilerin benzerliğine/aynılığına dikkat çekmeye çalışacağız.

Biyografik Bilgileri Aynı Olan İsimler Tablosu

Nu	Şair	Her iki tezkirede de aynı olan bölüm	Farklı Olan Bölüm	
			Silahdâr-zâde	Şefkat
1	Erîb Ahmed Efendi	Rûm-ili kuzâtındandır. Murâd Monla Efendi merhûmuñ dâ'ire-i 'âliyyelerinde idi. Sene 1194	Sene 1194.	Biñ yüz toksan dört senesinde vefât itmişdür.
2	Elif Ahmed Dede	Çâdî-zâde Muştafâ Ağa'nuñ oğlıdur, Rûm-ili kuzâtı zümresinden idi.	Fevt şod 1186.	Biñ yüz seksen altı senesi devr-i beğâ eylemişdür.
3	Es'ad Beg Efendi	Ket-ğudâ-yı Şadr-ı 'Âlî İbrâhîm Efendi'nün mağdûm-ı mükerrerleridür, müderrisîn-i kirâmdandır.	–	–
4	Es'ad Seyyid Mehemmed Efendi	Seyyid 'Alî Behcet Efendi'nün 'Ammi-zâdesidür, pederi Seyyid 'Abdullâh Neşâfî'dür. Es'ad Efendi, Bağdâd Vâlisi 'Ömer Pâşâ'ya divân efendisidür.	–	–
5	Eşref	Monla Efendi Çelebi-zâde hafidi, müderrisîn-i kirâmdandır.	–	Bu ğazel-i bî-bedel anlarındur.
6	Âşaf Mehemmed Pâşâ	Sâlifü'z-zıkr Râtib Ahmed Pâşâ-yı âşaf-nazirüñ devhâ-i şecere-i	Fevt şod Belğırad 1195.	Biñ yüz toksan beş senesi vefât eylemişdür.

		vücûdî ya' nî ferzend-i sa'âdet-nümûdîdur.		
7	Emîn Efendi	Çara Bekir-zâde 'Osman Efendi'nün küçük mağdumlarıdır. Mevâlî-i kirâmdan.	–	–
8	İhyâ Seyyid Yahyâ Efendi	İhyâ Seyyid Yahyâ Efendi, Ğalağa'da 'Arab Câmî' i imâmıdır hadd-i zâtında erbâb-ı ma'ârifden nüktedân, şâ'ir-i mâhir ve te'lif-i kelâma kâdir bir zât-ı şerâfette me'âbdur.	Kendi hâtt-ı ma'ârifleriyle bu cerîdeye tahrîr için i'tâ buyurdukları Ğazeliyât-ı ra'nalarıdır ki tahrîr olındı.	Müderrişin-i kirâmdan olup biñ iki yüz yigirmi sekiz senesi mürğ-ı ruħı kafes-i tenden cinâna pervâz eylemişdür. Bizzât kendileri i'tâ buyurdukları Ğazeliyât-ı ra'nalarıdır ki tahrîr olındı.
9	Emîn Mehemmed Efendi	Kethüdâ-yı şadr-ı a'zam olmışdır.	–	–
10	İhsân	İhsân Efendi, Şadr-ı a'zam Silahdâr Mehemmed Pâşâ birâderi Bosna vâlisi Muştafâ Pâşâ'ya divân efendisi olmışdır. Mezbûruñ muqaddem mağlaş 'Azîz idi şoñra Neş'et Efendi Ğazretleri'nün re'yiyle tebdil-i mağlaş idüp İhsân tağalluş itmişlerdür.	–	–
11	Emîn Mehemmed Efendi	Çarbhâne-i 'Âmire'de keçe nâzırı ve Kâtib Şükrî'nün birâderidür.	Fevt şod 1192.	Biñ yüz toğsan iki senesi irtihâl-i dâr-ı beğâ eylemişdür.
12	Erşed 'Abdü'l-ğamîd Efendi	Mülâzım Re'fet Efendi'nün birâderidür.	1175.	Biñ yüz yetmiş beş senesi vefât itmişdür.
13	Seyyid Enîs Efendi	Bandırmalı-zâde, Celvetiyye meşâyihındandır ⁴ .	–	–
14	Burhân Mehemmed	Müderrişin-i kirâmdandır ve müftî-zâdelükle 'arîf bir zât-ı şerîfdür.	–	–
15	Behcet Muştafâ Efendi	Müderrişin-i kirâmdan idi.	Fevt şod sene 1182.	Biñ yüz seksen üç senesinde fevt olmışdır.
16	Pertev Efendi	–	–	Bu Ğazel añlarındır.
17	Tevfik Seyyid Yahyâ Efendi	–	Tevfik Seyyid Yahyâ Efendi	Şeyhu'l-islâm iken biñ iki yüz beş senesi dünyâ-yı

⁴ Şefkat Tezkiresi'nde "tarîk-ı Celvetiyye meşâyihındandır" ilavesi vardır.

			Hâzretleri, şadr-ı Rûm'dan ma' züldürler.	fâniden 'uqbâya irtihâl eylemişdir.
18	Tevfik Muştâfâ	Enderûn-ı Hümâyûn'dan mahrec-i dergâh-ı 'âli zü' amâlarından idi.	Fevt şod sene 1185	Biñ yüz sekseñ beş senesinde fevt olmuşdur.
19	Şervet 'Osmân	Sâbıkan dârü's-sa'âde yazıcısı olmuşdur. Ba' zî gâzelde Hanîf ve ba' zî gâzelde Şervet tağalluş ider.	Fevt şod der-şaferrü'l-hayr fi 1180.	Biñ yüz sekseñ şaferrü'l-hayr gürresinde fevt olmuşdur.
20	Celâli Seyyid Celâl Efendi	Mülaqqab Yıldız 'Abdullah Efendi'nün büyük mağdûmıdır. Anañolu kuzâtındandır.	–	–
21	Hayâlî Hâmid Efendi	Hayâlî mağlaşıyla dağı şöreti vardır velîkin ammâ eş'ârında Hâmid görülmüşdür.	Müderrişdür.	Müderrişin-i kirâmdandır.
22	Hâkim Seyyid Mehemmed Efendi	H'âcegândan ⁵ sâbıkan vaqâyi'-nûvis olmuşdur.	Fevt şod 1185 ⁶ .	Biñ yüz seksen beşde vefât itmişdür.
23	Hasib Beg	Hasib Beg Çorumî-zâde, Hayrabolu a'yânî ve Kanlıcağlı Şeyh 'Ağâ dervişlerinden idi.	Fevt şod 1199.	Biñ yüz toğsan toğuz senesinde fevt olmuşdur.
24	Hayâtî Seyyid İbrâhim Efendi	Müderrişdür. Kör Mu'allim Hayâtî dimekle meşhürdür.	1172.	Biñ yüz yetmiş iki senesi vefât itmişdür.
25	Hamid Mehemmed Efendi	Mevâlî-i 'izâmdan İstanbul ma' zülü iken vefât eylemişdür. Beyne'l-enâm Neylî-zâdelikle müştahir bir zât-ı şerif idi.	Fevt şod 1181.	Biñ yüz seksen bir senesi vefât eylemişdür.
26	Halîmî Pâşâ	İbtidâ H'âcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûn'dan olup devr-i menâşib-ı 'âliye iderek rütbe-i 'âliye-i defterdâriye şu'üd ve ba'dehu iki tuğ ile kurb-i devletden teb'îd kılındı. Ma'den-i kân-i sağâ bir zât-ı ma'ârif-pîrâ idi.	–	–
27	Hanîf İbrâhim Efendi	Bunlar dağı Dârü's-sa'âde yazıcısı	–	–

⁵ Şefkat Tezkiresi'nde h'âcegândandır şeklinde geçmektedir.

⁶ Silahdâr-zâde Tezkiresi'nin İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Ty. 2557 numarada kayıtlı nüshasındaki "Câmi' ü'l-makâlât es-Seyyid Mehemmed Hâkim Efendi şehridür. Pederi Pıçaçcı Emîr Halil Çelebi ma' rüfdür. Es'ad h'âce emşâli fuğıldan ahz-ı 'ulüm ve Mısr'da on beş sene ikâmet ve Sezâyî Şeyh Hasan Efendi'den inâbet ve necibâ-yı Eyyübî'den hüsn-i hağda icâzet ve Mektübî hulefâsından iken tarîk-ı h'âcegâna duğul ve nice menâşib ile be-kâm olup vaqâyi'-nûvis dağı oldu. Cebeciler ba'dehu Silahdâr kâtibi olup ba'de'l-'azl tarâc-ı faşâhat tarîhinde riğlet eyledi. 1184 rahmetu'llâhi 'aleyh⁶⁶," bilgilerin Şefkat Tezkiresi'nin Hâkim maddesinde yer almayı Şefkat'in tezkireyi kaleme alırken Silahdâr-zâde Tezkiresi'nin şuan İstanbul Üniversitesi'nde bulunan nüshasından habersiz olduğunu göstermektedir.

		olmuşlardı, ba' dehu h'âcegânlıkla çerâğ olmuşlardur.		
28	Hâmî Ahmed Efendi	Maskaṭ-ı re'si Âmid'dür. Dervîş Âgâh merhûmdan okumuşdur. Köprili-zâde 'Abdullah Pâşâ merhûma dîvân efendisi olmuşdur.	Fevt şod sene 11.	—
29	Hâzık Seyyid Mehemmed Efendi	Hâzık Seyyid Mehemmed Efendi, maskaṭ-ı re'si Erzurûm'dur. Erzurûmî Hâzık demekle ma'rûfdur. Müretteb dîvânı vardır.	Fevt şod sene 11.	—
30	Hıfzî Mehemmed Efendi	kâtib-i gümrük.	—	—
31	Haşmet Efendi	Müderrişin-i kirâmdan 'Abbâs-zâdelikle müştahir idi ve Râğib Pâşâ merhûmuñ istişâb-kerdeleri ve maqbûl-i dil-pesendîdelerinden idi.	Fevt şod sene 1182.	Biñ yüz seksen iki senesi vefât eylemişdür.
32	Hayrî Seyyid Mehemmed Efendi	Vîrân-şehr'dendür, Hâkîm-zâde 'Alî Pâşâ ile altmış sekizde İstanbul'a gelmişdür ve seksan târihinde h'âcegânlıkla ket-ḥudâ halîfeligiyle çerâğ olmuşdur ve Devlet-i 'Aliyye'de re'isü'l-küttâb ve ket-ḥudâ-yı şadr-ı a'zamî olmuşlardur. Ordu-yı hümâyûnlara re'isü'l-küttâb iken ordu-yı hümâyûn ma'âza'llâh bergeşte olup ḥîn-i firârda Boza nâm nehri mürûr iderken be-każâ'eten müstağrak-ı lücce-i mağfîret olmuşdur.	Sene 1204.	Biñ iki yüz dört muharremi ğurresinde vâkı' olmuşdur.
33	Dâniş Süleymân Efendi	H'âcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûn'dan idi.	Fevt şod sene 1188.	Biñ yüz seksen sekiz senesi fevt olmuşdur.
34	Zekâ'î Muştafâ Efendi	Naşûhî-zâde Şeyḫ es-Seyyid Fazlu'llâh Efendi Hâzretleri'nün dervîşlerindendür.	—	İstanbul'da Şeyḫ Ümmî Sinân Hâzretleri'nün ḥân-kâh-ı 'aliyyelerinde seccâde-nişin-i irşâd olup 'idâd-ı ittikâ-yı mezâd eylemişdür. Biñ iki yüz yigirmi yedi senesi dâr-ı cemâle teşrîf buyurmuşlardur.

35	Zihni Efendi	Râgıb Pâşâ'ya ve Şadr-ı A'zam Muştafâ Pâşâ'ya kitabçı olmuştur.	Fevt şod sene 11.	–
36	Zihni Efendi	Devriye monlâsı. Erzurüm'a ve Bosna'ya monlâ olmuştur.	–	–
37	Zihni	İsmi Hudâ-virdi'dür. Yanyavîdür, Kurd Pâşâ merhûmuñ mührdârı idi.	–	–
38	Zihni Efendi	Zihni Seyyid Mehemmed Sa'id Efendi, Keşani'dür. Müretteb divanı vardır. Memleketi mahkemesi kâtibidür.	–	–
39	Râsim Feyzu'llâh Efendi	Feyzu'llâh Efendi-zâde-i Şa'bân-zâde.	–	–
40	Râsih Muştafâ Efendi	Çonyevî'dür hâlâ Çonya'da sâkindür.	–	–
41	Rüşdi 'Alî Efendi	Çaraferyevî, Lanba-zâde dimekle ma'rûf. Rüm-ili kuzâtı eşrafındandır.	–	–
42	Râmiz Seyyid Mehemmed Efendi	Edirne müderrisidür. Çaraferyeli Şarı Râmiz dimekle meşhûr ve erbâb-ı niyâbetden idi.	Fevt şod sene 1172.	Biñ yüz yetmiş üç senesi fevt olmuştur.
43	Rahmi 'Abdu'r-rahim Efendi	Meşhûrül-âfâk Tâtâr Rahmi bunlardur.	Fevt şod 1187.	Biñ yüz seksen yedi senesi fevt olmuştur.
44	Râmiz Ahmed Beg Efendi	Silahşörân-ı hâşşadan ve Dergâh-ı 'Alî gediklülerinden idi. Ordu ile gidüp yolda...	Fevt şod sene 1202.	Biñ iki yüz iki senesi fevt olmuştur.
45	Re'fet 'Abdu'r-rahmân Efendi	Müderrisîn-i kirâmdan. At Çeken Ağası-zâde dimekle ma'rûf idi.	Fevt şod sene 1200	Biñ iki yüz senesi vefât itmişdür.
46	Râşih Seyyid Mehemmed Sa'id Efendi	Mevâliden mahrecden ma'zül. Vanî-zâdelikle meşhûrdur.	1190.	Biñ yüz toksan senesi vefât itmişdür.
47	Resmi Ahmed Efendi	Rüm-ili kuzâtından, şülüş hattâtıdır.	–	–
48	Remzi Ahmed Efendi	Rüm-ili kuzâtındandır, Erkili'dendür.	Fevt şod 1200.	Biñ iki yüz senesi vefât itmişdür.
49	Refi' Efendi	Esiri-zâde İsmâ'il Efendi'nün mahdûmidur.	–	–
50	Resmi Ahmed Efendi	Hâcegân-ı Divân-ı Hümâyün'dan Giridi Ahmed Efendi diyü meşhûr bir pîr-i ma'ârif-mevfûr idi. Devlet-i 'Aliyye'de kethudâ-yı şadr-ı a'zamı olmuştur.	Fevt şod 1197.	Biñ yüz toksan yedi şevvâlinün ikinci günü vefât itmişdür.

51	Re'fet Mehemmed Efendi	Müderrişin-i kirâmdan Vâşık Efendi-zâde dimekle 'arîf idi.	Fevt şod 1178.	Biñ yüz yetmiş sekizde vefât itmişdür.
52	Resim Hüseyin Efendi	Mevâli-i kirâmdan Edirne pâyesiyle Haleb'den ma'zül idi. Kilisi Hüseyin Resim Efendi dimekle ma'rûf idi.	Fevt şod sene 11.	—
53	Refi' Mehemmed Efendi	Meşhürü'l-âfâk ser-eṭṭbbâ-yı hâşşa ve ta'lik ḥaṭṭâtı 'imâd-ı Rûm Kâtib-zâde Efendi merhûm...	Fevt şod sene 1182	Biñ yüz seksen iki senesi fevt olmuştur.
54	Râkım Mehemmed Pâşâ	Bunlar daḥı Ḥ'âcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûn'dan iken düş-i istiḥkâklarına ferve-i vezâret ilbâs olunup Cidde vâlisi iken...	Vefât eylemişdür. Mevt-i Mehemmed Râkım Pâşâ târiḥ-i vefâtıdur raḥmetu'llâhi 'aleyh 1182.	Biñ yüz seksen üçde vefât eylemişdür. târiḥ-i vefâtıdur raḥmetu'llâhi 'aleyh 1182.
55	Râsiḥ Efendi	Rûm-ili ḥişârı ağası idi.	Fevt şod sene 1181.	Biñ yüz seksen bir senesi vefât itmişdür.
56	Re'fet Efendi	Ḳibleli-zâde Maḥmûd Beg'ün küçük oḥıdur.	—	—
57	Reşid Muştafâ Efendi	Müderrişin-i kirâmdan, Çeşmî-zâde dimekle ma'rûf idi.	Fevt şod sene 1184.	Biñ yüz seksen dört senesi vefât itmişdür.
58	Râ'if İsmâ'il Pâşâ	Muḳaddem Ḥ'âcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûn'dan iken re'isü'l-küttâb olup ba'dehu rûtbe-i vâlâ-yı vezârete nâ'il olmuştur idi. Ba'de bu'din ber-muḳteżâ-yı ser-nüvişt-i ezeli maḳtûlen 'âzim-i maḳâm-ı 'illiyî olmuştur.	Fî 1199.	Biñ yüz ṭoḳsan ṭoḳuzda.
59	Râtib Aḥmed Pâşâ	Vezîr-i dilîr müştêri-tedbîr Âşaf-ı Nazîr Ḥâzretleri şadr-ı esbak 'Oşmân Pâşâ-zâde olup peder-i 'âlî-ḳadrleri şehâdetinde rûtbe-i refi'a-i vâlâ-yı vezârete nâ'il olmuşturdur. Ba'dehu câh-ı vâlâ-yı ḳapudânî ve sâ'ir menâşıb-ı celîle ile ser-firâz olmuşturdur. Sinn-i şerîfleri 'aḳd-i erba'îni henüz tecâvüz eylemişken vâlî-i livâ-yı Mora iken ḥulûl-i eccl-i mev'ûd ile ḳişver-i 'ademe livâ-yı 'âzîmeti keşide ḳılmışdur. Zât-ı me'âlî-simâtları cemî' ma'ârifde yek-tâ	—	Biñ yüz yetmiş bir senesi zi'l-ḳa' desinûn on yedinci günü vefât itmişdür.

		bir vezîr-i bî-hemtâ idi rahmetu'llâhi 'aleyh.		
60	Zîver Aḥmed Efendi	Elsine-i şelâse de te'lif-i kelâma kâdir bir şâ'ir-i mâhir idi. Zamānumuzda olan şu'arānuñ be- nāmlarından üstād-ı şî'r ü inşāda bir zāt-ı ma'ârif-intimā olduğu meşhûrdur. Tafşil-i aḥvâli taḥkîka muḥtâcdur.	—	Zümre-i Melâmiyyinden/Biñ iki yüz iki senesi vefât itmişdür.
61	Şāhib Efendi	Şāhib maḥlaşı, Pîri-zāde 'Oşmān Monla Efendi, şeyḥü'l-islām olmuşdur.	Fevt şod 1182.	Biñ yüz seksen iki senesi fevt olmuşdur.
62	Sa'id Meḥemmed Efendi	Kâtib-zāde. Midillü muvaḳḳiti iken...	Vefât eylemişdür fi- sene 1188 Şevvâl.	Biñ yüz seksen sekiz şevvâlinüñ ğurresinde vefât eylemişdür.
63	Selîm Meḥemmed Naḳî Efendi	Mühtedî. Rumili kuzâtından idi, manşıbında...	Vefât eylemişdür, fi- sene 1179.	Biñ yüz yetmiş toḳuz senesi Receb ğurresinde vefât itmişdür.
64	Seyyid Meḥemmed Efendi	Sâlifü'z-zikr Ḥayrî Efendi Ḥazretleri'nüñ birâder-i 'âlî- kâdrlidir. Maḳdem evâ'il-i ḥâllerinde Dîvân-ı Hümâyün kalemünde idiler. Ba'dehu tarîḳ-ı tedrîse sâlik olmuşlardır. Ba'zî ġazelde Şānî ve ba'zî ġazelde Seyyid taḥallüş iderler.	—	Bin iki yüz yigirmi dördte vefât itmişdür.
65	Sâlik Efendi	Ḥalebîyü'l-aşldur. Ba'zî pâşalara dîvân efendiliği ile meşġüldür.	—	—
66	Sa'dü'd-dîn Süleymān Efendi	Müstaḳîm-zāde dimekle meşhûr bir pîr-i ma'ârif-mevfûr idi ve merḥûm Tokadi Emîn Efendi Ḥazretleri'nüñ telekḳun-kerde-i irşâdları idi rahmetu'llâhi 'aleyh.	Fevt şod sene 203	Biñ iki yüz iki senesi dâr-ı cemâle teşrif buyurmuşlardır.
67	Şevkî Seyyid Meḥemmed Efendi	Sivri-ḥişâr müftisi-zāde...	Fevt şod sene 1189.	Dimekle ma'rûf idi. Biñ yüz seksen toḳuz senesi vefât itmişdür.
68	Şefkat 'Alî Efendi	Midillülü 'Oşmān Efendi-zāde dimekle ma'rûfdur. Melik Meḥemmed Pâşā'ya kitâbçı olmuşdur.	Fevt şod sene 1187.	Biñ yüz seksen yedi senesi vefât itmişdür.

69	Şeyhî Efendi	Bâlâda muharrer, Karaferyeli Lânba-zâde Reşîd Efendi'nün küçük birâderidir.	—	—
70	Şermî Mehemmed Emîn Efendi	Tekfûr Tağı'ndandır, sâbıkan Şeyhü'l-islâm İbrâhîm Beg-zâde Muştâfâ Beg dâ'iresindedir.	—	—
71	Şâkir Aḥmed Beg	Enderûn-ı Hümâyûn'dan dülbend ağalığından ḥ'âcegânlıkla çerâğ olmuş idi.	Fevt şod sene 11.	—
72	Şükri Efendi	Ḍarb-ḥâne-i 'âmire kütübından. Dâvud İsmâ'îl Efendi-zâdelikle şehîr, şâ'ir-i ḥoş-ta'birdür.	—	—
73	Şadîk Yahyâ Efendi	İstanbul'da Husrev Pâşâ Câmî'i imâmidir. Ba'zî gazelde Şerîf ve ba'zî gazelde Şadîk taḥallüş ider.	Fevt şod sene 5 Muḥarrem 1195.	Biñ yüz toḫsan beş Muḥarremiñ beşinci günü devr-i beḳâ eylemişdür.
74	Şabîḥ Aḥmed Efendi	Ġalaṭa Gümrügi kâtibi ve müneccim-başı birâderi idi.	Fevt şod 1199.	Biñ yüz toḫsan toḫuz senesi fevt olmuşdur.
75	Şadîk Mehemmed Efendi	Müderrişin-i kirâmdan Ḥaşekî-zâdelikle meşhûr bir zât-ı 'âlî-ḳadr idi.	Fevt şod 1196.	Biñ yüz toḫsan altı senesi vefât itmişdür. Mezkûrin-i mâ-şadaḳ merḥûm şikest ḥaṭda mâhir idi.
76	Şalâḥi 'Abdi Efendi	Şeyḫ Cemâlî dâmâdı. İstanbul'da Tâhir Ağa merḥûmuñ tekyesinüñ şeyḫi idi.	Fevt şod sene 11.	—
77	Şafder Efendi	Kânî Efendi Ḥazretleri'nün terbiye-kerdesi ve ḥademe-i ḥâşîdur. Ba'zî gazelde Kânî taḥallüş eylediği daḫı manzûrdur.	—	—
78	Žiyâyî İsmâ'îl Beg	Mevâlî-i kirâmdan zâde-i Ḥakîm-zâde 'Alî Pâşâ-zâde'dür.	Fevt şod sene 11.	—
79	Tâhir Efendi	Ḥalife-zâde Tâhir Efendi, cemî'i ma'ârifde yegâne, ḥuşûşan 'ilm-i müşîḳide ḥ'âce-i zemân idi.	1188 senesi 'âzim-i maḳâm-ı 'ılliyyîn olmuşdur.	—
80	Ṭıflî Aḥmed Efendi	Kerkûtî'dür ve ketḫudâ ḳalemi ḥalkasından Eflâḳ ve Boḡdân divân efendiliği ile meşḡul erbâb-ı ma'ârifden inşâ-perdâz, şâ'ir-i mu'ciz-tırâz bir zât-ı 'âlî-ḳardür.	—	—
81	Ṭıflî Efendi	Ġalaṭavî. Ḥ'âcegân-ı Divân-ı Hümâyûn'dan bir zâtdur.	—	—

82	Zahîr Seyyid Ahmed Efendi	Dergâh-ı ‘Âlî gedüklilerindendir ve Neş’et Efendi Hazretleri’nden okuyup terbiyyelerin görmüştür.	–	–
83	‘Âbid Feyzu’llâh Efendi	Edirne müderrisidir.	Şofya’da vefât eylemişdür fi-sene 1194.	Şofya’da biñ yüz toksan dört senesi vefât eylemişdür.
84	‘Aṭâ Efendi	Seyyid Efendi küttâbdandır. Yeñi-şehirli Seyyid ‘Aṭâ diyü meşhürdür.	–	–
85	‘Abdî Efendi	Şubhî-zâde dimekle meşhür. H’âcegân-ı Dîvân-ı Hümâyün’dan ket-hudâ-yı şadr-ı a’zamî olmuşdur.	Fevt şod 1177.	Biñ yüz yetmiş yedi senesi vefât itmişdür.
86	‘Ârif Süleymân Beg Efendi	H’âcegân-ı Dîvân-ı Hümâyün’dan emîn-i defter-i hâkânî olmuşdur. İsaḳça’da...	Fevt şod 1183.	Biñ yüz seksen üç senesi vefât itmişdür.
87	‘Ârif Efendi	Sâbıkan dârü’s-sa’âde yazıcılığından h’âcegânlığıla çerâğ olmuşdur.	–	–
88	‘İzzî Süleymân Efendi	H’âcegân-ı Dîvân-ı Hümâyün’dan sâbıkan vak’a-nüvis olmuş idi fevt şod 1166.	–	–
89	‘Âkif Luṭfu’llâh Efendi	Rüm-ili kuzâtından idi. Ekser-i evḳâtları niyâbet ile güzâr itmişdür. Rüm-ili’nde Ezdîn-nâm maḥalde terk-i dâr-ı fenâ ve ‘âzim-i füşhat-serây-ı beḳâ olmuşdur fi-sene 1201 Şevvâl.	–	–
90	Ġalib Es’ad Efendi	Tarîḳ-ı Mevleviyye’den erbâb-ı ma’ârifden bir zât-ı ‘âlî-ḳadrdir, müretteb dîvânı vardır. Ba’zı ḡazelde Es’ad baḳı ḡazelde Ġalib taḥallüş iderler.	–	–
91	Fetâ Beg	Nüh Beg-zâde diyü meşhürdür.	–	–
92	Fehîm Meḥammed Efendi	Aḳşehir müftisi-zâdedür ve Fariḡ maḥlaşıyla dîvân tertib itmişdür.	–	–
93	Feyzî Feyzu’llâh Efendi	Küçük Ḳâdî-zâde. Rum-ili ḳudâtı zümresinden idi, fevt şod 1200.	–	–
94	Feyzî Feyzu’llâh Efendi	Üsküdarî Ḳassâm-zâde dimekle ma’rûf idi. Yeñişehr monlâsı olup o maḥalde fevt şod 11.	–	–

95	Ferrî Mehemmed Efendi	Tâtâr-bâzârî'dür. Ekşer evkâtları İstanbul'dadır. Ba'zı iltizâmât ile evkât-güzâr olmuştur.	—	—
96	Ķā'îl Muştafâ Efendi	Kilislidür. İstanbul sâkinlerindendir.	—	—
97	Kânî Ebübekr Efendi	Tokadîdür. Ĥ'âcegân-ı Dîvân-ı Hümâyün'dan Ĥâcî Yegen Pâşâ merhûm merķûmı istişhâb idüp pâşâ-yı maķâdir-şinâsı tâ vefât idince mezbûr dâ'ire-i devletlerinde idi.	—	—
98	La'îlî Aĥmed Efendi	Ĥoř-şab' laşife-gû bir zât idi. Faķir kendüler ile çoķ ũlfet itmiş idüm fevt şod 1194.	—	—
99	Luşfî Süleymân Efendi	Luşfî Süleymân Efendi, Ĥ'âcegân-ı Dîvân-ı Hümâyün'dan ĥâřlar ĥalîfesi iken vefât eylemişdür fi-sene 1190.	—	—
100	Lebib Efendi	Diyâr-ı Bekr'e müftî olmuştur, ziyâde-sinn ũ ihtiyârdur. Biñ yüz seksan beş târiĥine dek ĥayâtda idi ve memleketi daĥı Diyâr-ı Bekr'dür.	—	—
101	Münîb Seyyid Mehemmed Efendi	Müderrişin-i kirâmdan, Enderün-ı Hümâyün ĥ'âcesidür.	—	—
102	Muĥliř Muştafâ Efendi	Nevşehrîdür fevt şod 1186.	—	—
103	Mekkî Mehemmed Efendi Ĥâzretleri	Sâbıķan şeyĥü'l-islâm ve müftiyyü'l-enâm olmuşlar idi.	—	—
104	Nâ'il 'Abdu'r-raĥîm Efendi	Rûm-ili kuźâtındandır.	—	—
105	Niyâzî Seyyid Aĥmed Efendi	Orduvî şeyĥi ĥulefâsından idi ve Neş'et Efendi'den okumuş idi fevt şod 1192.	—	—
106	Nedîm İbrâĥîm Efendi	Müderrişin-i kirâmdan. 'Alemlî Ĥafidî ũsküdârî Nedîm dimekle 'arîf bir zât-ı şerîf idi fevt şod Muĥarrem 1190.	—	—
107	Neş'et Süleymân Aĥa	Dergâĥ-ı 'Âlî gediklülerindendir.	—	—
108	Nesîb Efendi	İki Bayraklı-zâde dimekle meşhûrdur ve ĥ'âcegândandır fevt şod 1204.	—	—

109	Nâşid İbrâhîm Beg Efendi Hâzretleri	Bunlar dağı vezîr-i dilîr Râtîb Aḥmed Pâşâ-yı ma'ârif-semîrûn şemere-i şecere-i vücûdî ferzend-i ma'ârif-mu' tâdîdur. Devr-i Sultân Muştafâ Hân-ı Şâlis'de Enderûn-ı Hümâyûn'da kilâr-ı ḥâşşaya çerâğ buyurılıp pâdşâh-ı maḳâdir-şinâs mîr-i mûmâ-ileyh mâ-beyncilikleri ḥîdmet-i celîlesiyle beyne'l-enâm mümtâz buyurup bu siyâk ile ḳurb-i hümâyûnlarına ḥîdmet-güzâr iken taḳarrüb ü iḥtişâşları dağı bâlâter olmaḳ için ḥâne-i ḥâşşaya naḳl buyurmışlar idi. Pâdşâh-ı maḡfûr gülşen-serây-ı cennete 'ubûr eyledükde taḫt-ı salṫanata şevketlü 'âzametlü pâdşâh-ı cihân 'Abdu'l-ḥamîd Hân-ı dârâ-'unvân cûlûs-i hümâyûn buyurup mîr-i 'âlî-nijâd ḥâzretlerini bunlar dağı mâ-beyncilikleri ḥîdmetinde biraz eyyâm istiḫdâm eyleyüp ḳapucı-başılıḳ rûtbe-i refî'asıyla çerâğ buyurmışlardır. Ḥaddi-zâtinde zât-i ma'ârif-simâtları cemî'-ma'ârifde yegâne sūḫan-perdâz şâ'ir-i mu'ciz-ṫırâz olup zâde-i ṫab'-ı ra'nâları meşhûr ve cümle 'inde maḳbûl ve müstaḫsen bir zât-ı 'âlî-ḳadrdür.	—	Biñ iki yüz altı senesi fevt olmuştur.
110	Nihâli Meḫemmed Efendi	H'âcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûn'dan idi ve şu'arâ-yı Rûm'uñ nâ-yâbı Yûsuf Nâbî Efendi merḫûmuñ aḳrabâsından idi fevt şod 1186.	—	—
111	Nüzhet 'Ömer Efendi	Ḥaremeyn-i şerîfeyn kîsedârı olmuştur ve Dülger-zâde Rızâ Efendi Hâzretleri'nüñ teleḳḳun-kerde-i sülûkları idi fevt şod 11.	—	—
112	Nâfiz Efendi	Şeyḫü'l-islâm İmâm Meḫemmed Efendi ki Kezûbî laḳabıyla meşhûrdur. Bunlar müşârun-ileyhüñ maḫdûmıdır. Devr-i	—	—

		menâşib iderek Sultân Muştafâ Hân-ı Şâliş'de şadr-ı Rûm iken vefât eylemişdür.		
113	Ni' met Efendi	Mevâliden ordu-yı hümâyün kâdisi olmuşdur fevt şod sene 1185.		
114	Nürî Efendi	H'âcegân-ı Dîvân-ı Hümâyün'dandır ve Anaıolı Kâdî-askeri 'Âşir Efendi Hâzretleri'nün dâmâdıdır.	-	-
115	Nuşret Efendi	'Oşmâniyye Câmî' şerifi kitab-ı hânesi hâfîz-ı kütübüdür.	-	-
116	Vehbî Efendi	Sünbül-zâde Vehbî Efendi demekle ma'rûf Rûm-ili kuzâtı eşrâfındandır. Bundan aıdem tarîkatı terk idüp h'âcegânlııla sefâret tarîkıyla taraf-ı devlet-i alıyyeden İrân Şâhı Zen Kerîm Hân cânibine tesyîr olunmışdı. Ba'de bu'din maıkbül-i sheh-şâhî bir hıdmetde bulunup bâ-hatt-ı hümâyün tarîk-ı evveline rec'itmişdür. Şâ'ir-i mâhir yegâne-i devrân bir zât-ı 'âlî-kâdrdür.	-	-
117	Vehbi Efendi	Erkilîli 'İsâ-zâde demekle ma'rûfdur. Kuzâtdandır, Kayseriye'de maıhkeme kâtibidür diyü mesmû'umuz olmuşdur, şaııhî ma'lûmumuz degüldür.	-	-
118	Vârid Efendi	Ėalaıavî. Tıflî Efendi'nün terbiye-kerdelerindendir.	ıademelereinden ve...	-
119	Hâtif Seyyid Çelebi Efendi	Müzehhib-başıdır.	-	-

SONUÇ

Sonuç olarak iki eser hakkında şunları söyleyebiliriz: Silahdâr-zâde ve Şefkat tezkirelerine kaynaklık eden eser İbrahim Nâşid Bey'e ait *Müntehabât-ı Eş'âr* isimli şiir mecmuasıdır. Nâşid İbrahim, Silahdâr-zâde ve Şefkat'ın biyografileri incelendiğinde içlerinden sadece Nâşid İbrahim'in mabeyncilik yaptığını görüyoruz. Diğer iki isim tezkirelerinde “*Faķırûn mâ-beyn odama didiği târiħdür.*” (Kılıç 130; Duran&Çeçen 2016: 244) demelerine rağmen mabeyncilik vazifesinde bulunmamışlardır. Bu durum her iki tezkirede yer alan bazı biyografik bilgilerin aslında İbrahim Nâşid Bey'e ait olduğunu göstermektedir.

Her iki tezkirede ortak olarak yer alan şairlerden 51 ismin biyografik bilgilerinin birebir aynı, 38'inin sadece vefat tarihlerinin farklı şekillerde ifade edildiğini diğer biyografik bilgilerin tamamen aynı olduğunu, 11 şairde birinde olup diğerinde olmayan küçük ilavelerin bulunduğunu 3 isimde ise mananın aynı kalıbın (lafzın) değiştiğini görmekteyiz. İki farklı müellifin zihin kabından diline aynı kelimelerin dökülmesi ve bunun bir eserin genelinde olması ihtimali çok güçtür. Bu durum bugünkü anlayışa göre rahatlıkla intihal olarak değerlendirilebilir. Çalışmamıza konu olan tezkirelerin telif edildiği dönemde kaynak eser niteliğine sahip ilmî eserler “mirî” malı kabul edilip rahatlıkla yazarlar birbirlerinden istifade etmişler, yeri gelmiş harfiyyen iktibas etmiş ve kaynak bildirme gereğini hissetmemişlerdir. Ancak bu iki eser arasındaki benzerliğin/aynılığın temelinde ilmî geleneğin özündeki topluma faydalı olma kaygısından ziyade mevcut bir eseri kendine mâl etme çabası olarak düşünmekteyiz.

Silahdâr-zâde Tezkiresi'nin mevcut iki nüshasının olduğunu ifade etmiştik. Bunlardan İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi nüshasında elifba sırası gözetilmemiştir. Millet Kütüphanesi nüshası ise elifba sırasına göre tasnif edilmiş ancak divan sahibi şairlerin şiirlerinden sadece matla beyitlerine yer verilmiştir. Ayrıca Silahdâr-zâde Tezkiresi'nde mukaddime bölümü de yer almamaktadır. Dikkatler Şefkat'ın psikolojisine teksif edildiğinde Şefkat'ın gelenek içerisinde sorunlu bir karakter yapısına sahip olduğu anlaşılmaktadır. Şefkat, gelenekteki diğer tezkire yazarlarının aksine tasannudan hoşlanan –ki bunun ispatı tezkirenin mukaddime bölümüdür- önde olmayı ve kendisini methetmeyi seven bir kişilik yapısına sahiptir. Bu yüzden Vezir Yahya Paşa-zâde Ali Bey'in meclisinde Nâşid İbrahim'in Müntehabât-ı Eş'âr'ı övüldüğünde Silahdâr-zâde'nin böyle bir çalışmasının olduğunu bilip ona bir mukaddime ve birkaç şair ilavesi yaparak kendine mâl etmiş olması kuvvetli ihtimaldir.

Filiz Kılıç, Silahdâr-zâde ve Şefkat tezkireleri arasındaki benzerliği *Tezkire-i şu'arâ-yı şefkat-i Bağdâdi* isimli çalışmasının sonuç bölümünde Silahdâr-zâde'nin Nâşid İbrahim Bey'in şiir mecmuasından faydalandığını Şefkat'ın ise biyografik bilgilerde Silahdâr-zâde'den şiirler hususunda ise Nâşid İbrahim Bey'den yararlandığını ifade etmektedir. Şiirleri Nâşid İbrahim'den biyografik bilgileri de Silahdâr-zâde'den alınan bir Şefkat tezkiresine telif bir eser denilemeyeceği açıktır. Şefkat tezkiresinde telif olan bölümler mukaddime bölümü ile birlikte Silahdâr-zâde tezkiresinde yer almayıp Şefkat tezkiresinde yer alan müellif ve şiirleridir.

KAYNAKÇA

AKÜN, Ömer Faruk. (1995) “Fatin Efendi” *İslam Ansiklopedisi*. C. 12. İstanbul: TDV Yayınları. 256-260.

Bursalı Mehmed Tahir. (2000). *Osmânlı Müellifleri*. Ankara: Bizim Büro Basımevi.

DURAN, Ramazan, H. ÇEÇEN (hızl.) (2016) *Silahdâr-zâde Mehmed Emin Efendi Tezkire-i Silahdâr-zâde (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)*. İstanbul: Kesit Yayınları.

İSEN, Mustafa ve öte. (2003). *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.

KILIÇ, Filiz. (hızl.) *Tezkire-i Şu'arâ-yı Şefkât-i Bağdâdî* <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,78468/sefkat-i-bagdadi---tezkiretus-suara.html> (erişim tarihi: 01.05.2016)

ÖNDER, Murat (2006). *Şefkat ve Tezkire-i Şu'arâsı*. Yüksek Lisans Tezi. Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

SARIKAYA, Orhan. (2007) *Tezkirecilik Geleneği İçerisinde Fatîn Tezkiresi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

ÇİFTÇİ, Ömer (1996) *Fatîn Tezkire-Hatimetü'l-eş'âr*: Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi.

